

Lasten ja nuorten urheiluseuraharrastamisen muutokset Suomessa kahden sukupolven välillä

Esittäjä: Irinja Lounassalo

Kirjottajat: Irinja Lounassalo (1), Tuomas Kukko (2), Suvi Rovio (3,4), Sanna Palomäki (1), Tuuli Suominen (1), Olli Raitakari (3,4), Tuija Tammelin (2) & Kasper Salin (1)

Taustayhteisöt: 1) Liikuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä, Suomi,
2) Likes, School of Health and Social Studies, JAMK - Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylä, Suomi,
3) Sydäntutkimuskeskus, Turun yliopisto ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri, Turku, Suomi,
4) Väestötutkimuskeskus, Turun yliopisto ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri, Turku, Suomi

Asiasanat: Urheiluseura, liikunta, sukupolvi, asuinpaikka, sosioekonominen asema

Tausta: Nykyään Suomessa yli neljä viidestä 9–15-vuotiaasta harrastaa jossain vaiheessa lapsuuttaan tai nuoruuttaan liikuntaa urheiluseurassa. Kuitenkaan kaikilla lapsilla ja nuorilla ei ole yhtäläisiä mahdollisuuksia osallistua urheiluseuratoimintaan. Tämä tutkimus selvitti, miten suomalaisten lasten ja nuorten urheiluseuraharrastamisen yleisyys on muuttunut kahden sukupolven välillä 1980-luvulta 2020-luvulle. Lisäksi tutkittiin, miten sukupuoli, perheen tulotaso, vanhemman koulutusvuosien määrä, asuinpaikan tyyppi (kaupunki vs. maaseutu) ja maantieteellinen sijainti Suomessa selittävät urheiluseuraharrastamista.

Menetelmät: Tutkimuksessa käytetty aineisto on Lasten sepelvaltimotaudin riskitekijät (LASERI) - tutkimuksesta, jossa samoja tutkittavia on seurattu vuodesta 1980 alkaen. Viimeisimmässä seurannassa vuosina 2018–2020 alkuperäisen LASERI-sukupolven lisäksi myös heidän lapsensa kutsuttiin mukaan tutkimukseen. Tässä tutkimuksessa mukana olivat alkuperäisen sukupolven 9–18-vuotiaat (n=3439, tyttöjä 51 %) ja heidän 8–19-vuotiaat lapsensa (n=1156, tyttöjä 53 %). Alkuperäisen sukupolven itseraportoitua urheiluseuraharrastamista 1980–1986 verrattiin heidän lastensa urheiluseuraharrastamiseen vuosina 2018–2020. Selittävien tekijöiden tunnusluvut laskettiin ikäluokittain (1980-luku: 9-/12-/15-/18-vuotiaat; vuodet 2018–2020: 8–10-/11–13-/14–16-/17–19-vuotiaat) sekä sukupolvittain, ja niiden yhteyksiä urheiluseuraharrastamiseen testattiin multinomiaalisella logistisella regressioanalyysillä. Urheiluseurassa harrastamattomia pidettiin referenssiryhmänä, johon verrattiin korkeintaan kerran viikossa ja useita kertoja viikossa (enemmän kuin 1 krt / vko) urheiluseurassa harrastavien ryhmiä.

Tulokset: Lasten ja nuorten urheiluseuraharrastaminen oli yleisempää tutkittavien lapsilla vuosina 2018–2020 kuin alkuperäisillä tutkittavilla 1980-luvulla ($p<0,001$). Tytöt harrastivat liikuntaa urheiluseurassa poikia harvemmin useita kertoja viikossa 1980-luvulla ($p<0,001$), mutta vastaavaa sukupuolten välistä eroa ei havaittu enää vuosina 2018–2020. Perheen korkeampi tulotaso oli yhteydessä urheiluseuraharrastamisen yleisyyteen kerran viikossa harrastavilla 9- ja 18-vuotiailla 1980-luvulla ja 8–10-vuotiailla vuosina 2018–2020 ($p<0,05$). Vastaava yhteys havaittiin myös useita kertoja viikossa harrastavien ryhmässä: 15–18-vuotiailla 1980-luvulla ja 8–16-vuotiailla vuosina 2018–2020 ($p<0,05$). Molemmissa sukupolvissa havaittiin useita kertoja viikossa harrastavien lasten ja nuorten asuvan useammin kaupungissa kuin maaseudulla ($p<0,05$), ja nuoremmista ikäryhmissä useammin Etelä-Suomessa kuin Itä- tai Pohjois-Suomessa ($p<0,05$).

Johtopäätökset ja sovellettavuus: Tulokset tukevat aikaisempia tutkimuksia osoittaen, että urheiluseuraharrastaminen on yleistynyt 1980-luvulta nykyhetkeen ja sukupuolten väliset erot urheiluseuraharrastamisen yleisyydessä ovat tasoittuneet. Perheen tulotaso näyttää selittävän entistä nuoremmasta iästä alkaen lapsen urheiluseuraharrastamisen yleisyyttä. Maaseudun haja-asutusalueilla

asuvilla lapsilla ja nuorilla on edelleen heikommat mahdollisuudet harrastaa liikuntaa urheiluseurassa useita kertoja viikossa kuin kaupungissa asuvilla.